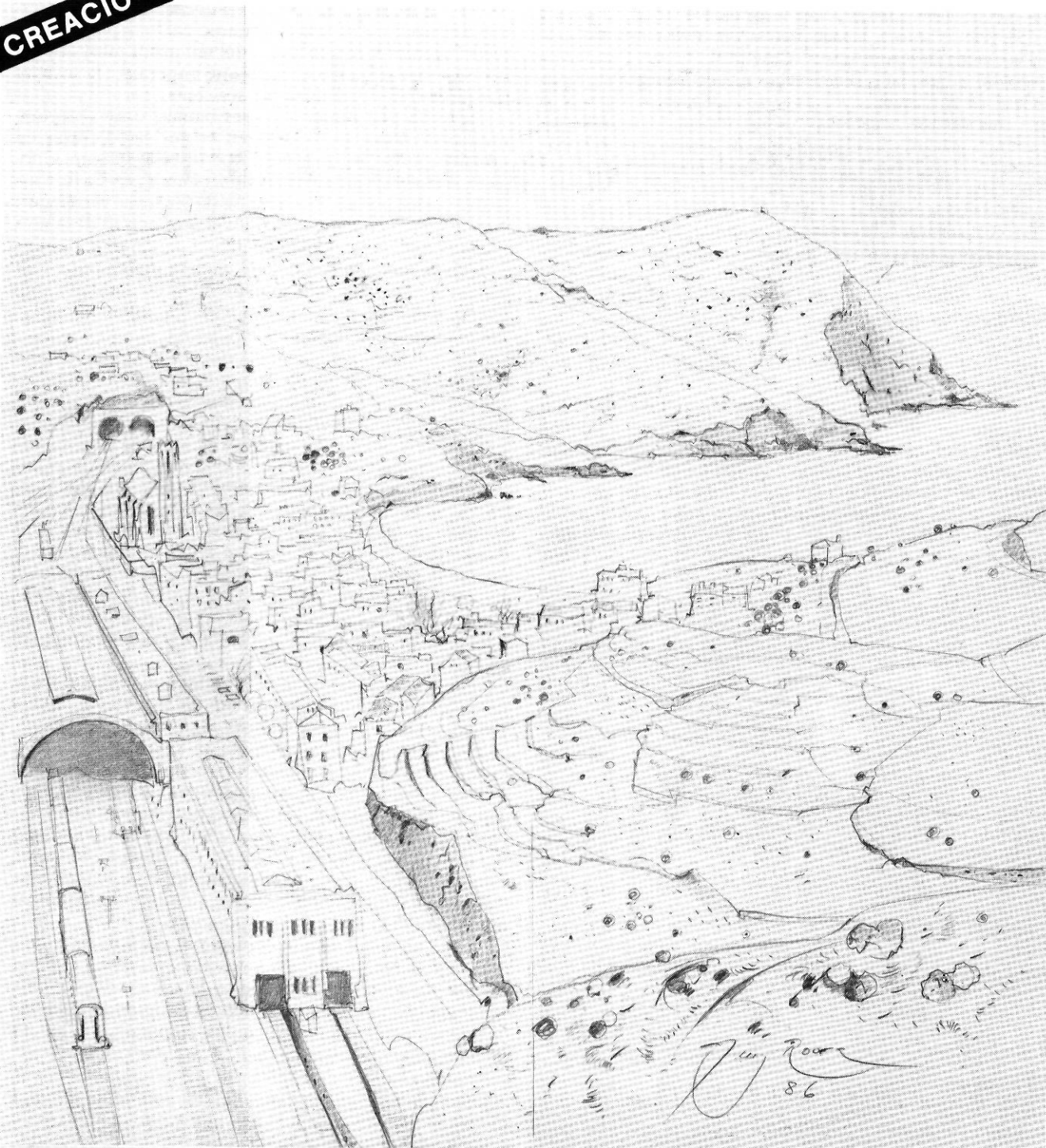

CREACIÓ

IL·LUSTRACIONS DE LLUÍS ROURA

Des de lluny

M. MERCÈ ROCA

La noia porta a sota el braç una carpeta de betes fosca, antiga, molt grossa. Se li aguanta just al palmell de la mà dreta. A la mateixa mà hi té la nansa d'una maleta de pintor petita, de fusta, despintada, amb les tanques de llautó. A l'altre braç, penjada, hi duu una bossa blanca. És una noia alta. Té uns ulls petits i foscos, molt acostats al nas; les celles primes; la boca ampla; els cabells curts i negres. És una noia prima. Camina de pressa, cap al final del passeig, fins que arriba a les escales que baixen a la platja, després de la riera. Són de calç blanca, pintades una vegada i una altra i una altra, plenes de grumolls, de pilons de pintura mal treta. A l'últim graó, a tocar les pedres que tapen quasi del tot la sorra, s'atura i mira.

L'home passa arran dels cafès i camina a poc a poc cap al començament del passeig. És un home corpulent. Té els cabells força blancs; els ulls clars; la pell molt morena; els llavis d'un rosa massa fort. No és un home jove. S'ha tret la jaqueta i la porta, mal penjada del braç, com si li pesés molt. A fora les terrasses no hi cap taula, cap cadira. A dintre, a prop dels vidres, hi ha gent que fuma i juga a cartes. A l'altre costat hi ha una fila d'arbres molt prims, molt pobres. Al davant de la terrassa de l'últim cafè dubta un moment, indecís, i s'acosta a la platja. A un pas de la sorra, s'atura i mira.

"Vinc aquí una altra vegada. Sovint em pregunto què faria si no pintés. Aquest paisatge que veig ara l'he mirat, segurament, cada dia, des que m'he fet gran. Si volgués podria comptar les vegades que he vingut. A penes he sortit del poble, i ja deu fer ben bé quinze anys que vinc a pintar, gairebé cada dia, des d'un racó o altre, la mateixa aigua. I en canvi, mai no és igual. Mai no és exactament igual. S'assembla, és impossible, fins i tot, de dir què hi ha de diferent, què té de diferent, però sempre ho és. Avui, si no fos per aquesta mica de vent, no semblaria una tarda d'hivern. Però l'aire és fred. Quan sóc a casa, tot el que he pintat, no s'assembla de res a la imatge que ara tinc al davant. Tots els meus quadres s'assemblen i tots també són, en canvi, diferents. Però acabats, no són aquest paisatge. Els meus quadres, acabats, són morts. Potser són els colors. Els colors de les coses no són ben bé els colors de les pintures que tinc. Ara les tardes, però, són molt curtes, i tot té gairebé un mateix to, molt fosc".

"A penes m'he adonat que venia fins aquí. L'hora que és, ara, se m'escaparà el tren. Tantes vegades d'arribar aquí amb tren, i en canvi no coneixia el poble, no n'havia vist res més que no fos l'estació, de dins: les andanes, les vies i el túnel. Se m'escaparà, el tren, però tampoc no tinc pressa. Tot avui que no em trobo bé. Els trens han anat tard, hem anat acumulant retard a cada estació, a cada parada. El tren venia ple, i la gent s'estava dreta a les plataformes i als corredors. Dies així, demanar els bitllets, d'un departament a l'altre, se'm fa feixuc. Tot avui que no m'he trobat bé. Totes les mans m'allarguen els bitllets però no veig cap cara, i al cap del dia, em fa patir. Si no fos per aquesta mica de vent, ara mateix, no semblaria pas que és hivern. Però el vent, em sembla, cada vegada se sent més".

La noia travessa la platja i continua caminant, a prop de l'aigua, aixecant molt els peus perquè les sabates se li enfonsen a la sorra. Al racó, quan la platja s'acaba, tocant el peu de la muntanya, hi ha unes quantes barraques de pescadors. Comença a seguir el camí de les roques. Allà se sent molt fort l'olor de mar, i de sal, i de marisc. Aquesta olor sempre li fa alegria, li dóna ànim. A mig camí hi ha, de no fa gaire, una barana. Les roques, irregulars, mal tallades i dures, molt negres i eternament humides, li fan mirar amb atenció a terra. El camí gira i després de la volta comença de bai-

xar, fins l'altra platja. És una platja petita, de pedres. S'hi asseu ben bé al mig, no gaire lluny de l'aigua. Deixa en un costat, a terra, la bossa i la maleta oberta, i aguanta la carpeta amb les cames doblegades. Abans de fer cap traç en el paper, escolta un moment, molt quieta, el soroll que fa l'aigua.

L'home recula, deixa la sorra i va vap a l'embarcador. És tot de ciment gris, estret, no gaire llarg. Sembla fet esgarrapant la muntanya que li fa de paret i que l'estreny. S'acosta a l'aigua: té un nivell força baix i pica sense gaire força la paret de l'escullera. Cada vegada que l'aigua se separa una mica, s'hi veuen enganxades tot d'algues i d'herbes llefiscoses. Tan acostat a l'aigua, sent una mica de vertigen i fa uns passos enrera. Des d'allà veu tota la platja i el poble, i les muntanyes que no el deixen créixer, ben bé al darrera. Camina fins el final de l'embarcador. Hi ha un banc i, a sobre, una mica més alt, un mur petit de pedra. Assegut allà, girant-se, veu, a més del poble i de la platja, un espai molt obert de mar, i de cel, i els entrants i sortints desiguals que fa la costa. Ho mira tot ràpidament, molt seguit, moltes vegades. De tant en tant sent el soroll que fa l'aigua quan toca les roques, al darrera seu.

“Podria fer, si volgués, el dibuix de memòria. Sempre igual: la ratlla de l'horitzó, les tres crestes, el cementiri, el tros de carretera, l'embarcador, el passeig i la platja. A vegades, encara que des d'aquí no el veig, dibuixo un tros de poble: les teulades m'agraden. Alguna vegada hi he fet un tren, i m'invento l'entrada del túnel. La platja és gairebé mitja circumferència. Ara a l'hivern mai no hi ha gent, ni al passeig, ni a la rambla. Tothom és a casa, o al cafè. Veig algú a l'embarcador. És un home. Potser fa estona que hi és i no l'he vist fins ara. Als meus dibuixos, mai no hi ha cap persona. Avui hi posaré aquest home. Hi faré una taca difosa, que només s'endevini. No puc veure si és jove, no puc veure bé com va vestit. Però sé segur que és un home, i no sé ben bé per què ho sé. I no és d'aquí. Segur que no és d'aquí. És estrany que un home sol, de fora, en aquesta hora, sigui a l'embarcador. Només hi van parelles, al vespre, o mares amb nens petits, de dies. I gent que està sola. Jo en canvi vinc aquí. Potser ell també m'ha vist. Potser ha pensat que vinc aquí perquè estic sola. I vinc aquí, en canvi, a pintar el mar. M'agrada pintar, no em cansaria mai de copiar sempre el mateix paisatge. Aquí, s'hi està més a recer. Segur que allà on és ell hi fa més vent”.

“Vist des d'aquí, potser hi ha unes quantes cases massa altes, massa noves. Fins i tot massa blanques. La resta, estan ficades les unes a dintre de les altres, molt juntes, com si s'empenyessin, com si volguessin acostar-se a l'aigua. A un poble com aquest, suposo, el deu salvar el mar. Segur que la gent d'aquí a penes se n'adona i el mar, en canvi, ho fa fer tot una mica diferent. Sembla, ara, un poble desert. Tothom deu ser a casa, o al cafè. La platja es veu bruta, l'aigua hi deu haver anat portant deixalles. A penes hi ha mitja dotzena de barques, cap per avall: no deuen sortir en tot l'hivern. En aquella platja més petita hi ha algú. Algú tot sol. És una dona, em sembla; em sembla molt, també, que seu a terra. Deu ser una dona jove: una persona gran no faria el camí de les roques. Segur que és una dona. A mi les dones m'han agradat, de sempre, amb una devoció que no els he sabut explicar mai. I els pits d'una dona, per'vells que siguin, sempre són calents, i tota la vida m'han reconfortat i m'han fet estar en pau. La meva mare feia olor de pa, i totes les dones que he tocat, després, feien olor de coses, però no n'he trobada cap més que fes olor de pa. No hi deu fer vent, allà. Segur que queda més arrecerat”.

La noia deixa la carpeta en un costat i estira les cames, però no s'aixeca. S'inclina una mica cap endavant i agafa tot de pedres petites de color blanc. Són una mica humides i n'hi ha que tenen granets de sorra enganxats. Les

neteja, les mira, els treu la sorra i se les posa a la falda. Quan la té plena les deixa anar, una per una, gairebé allà mateix, al davant seu. Alguna de més petita li arriba a l'aigua i fa molt menys soroll que les altres. Quan ja no en té cap, a grapats, va agafant les que té a la vora i les deixa allà mateix, només una mica més lluny. Busca petxines. En troba primer una de blanca, molt petita, arriçada. En troba també una altra de colors barrejats, llisa, una mica escantonada. Se les guarda a dintre el puny esquerre i amb l'altra mà continua canviant de lloc les pedres una estona, amb el cap aixecat, mirant cap endavant.

L'home es treu un paquet de tabac de la butxaca, agafa una cigarreta i se la posa entremig dels llavis, però no l'encén. Continua mirant, ara amb el cos girat, cap allà baix de tot, el mar obert. Després s'aboca i mira, a sota seu, les roques que hi ha a tocar el mur. Allà l'aigua és transparent, i tot i que el vent la fa moure, a molts trossos deixa veure les roques que té a sota. Són negres i planeres, com lloses enormes, com taques fosques que s'estenen i es perden endins. Se sent xiular un tren, i l'home es gira.

“Ara l'aigua a penes es mou i jo, en canvi, hi he fet tot de pinzellades blanques per fer les crestes que fa el mar de lluny. Sempre m'ha agradat que la muntanya arribi fins a l'aigua i hi entri suaument, com si eternament haguessin estat juntes. A l'altra banda, en canvi, al darrera de l'embarcador, la muntanya acaba recta, molt brusca, o fa tot de roques deformades i tortes, violentes. Si les pinto com són, torturades, després el quadre em fa patir. S'està quiet. Si no ha vist mai el poble li agradarà, segur. Tothom se sent una mica diferent, mirant el mar. Però no sé què hi fa, tot sol, no sé què deu fer-hi. Potser m'ha vist. Si m'ha vist, potser s'ha pensat que estic sola, que em sento sola, i no m'agrada. Jo hi estic bé. Vinc aquí i pinto i estic bé i no em sento gens trista. I tinc molta feina, a casa, a acabar els quadres, i deixar que s'eixuguin i fer-los emmarcar. No m'agradaria que es pensés que no tinc ningú i que pintar és una excusa per saber què fer i perquè la gent no vegi que m'avorreixo, però segur que ho pensa. Tothom ho pensa, quan em veuen sola. És un poble petit; la gent em mira. I sé que a vegades, quan veuen que vinc a pintar sola, se me'n riuen”.

“Si una dona em mirés, quan em dóna el bitllet, si no l'aguantés amb la punta dels dits, de lluny, amb el braç estirat, per evitar el més petit contacte amb la meva pell, me n'hi aniria. A vegades,

dret al corredor, fent veure que repasso papers, m'espero per mirar el gest aquell que fan les dones que porten faldilles quan s'asseuen. Primer se les aixequen una mica, de darrera; després, quan ja són assegudes, se les estiren perquè els baixin dels genolls. Si porten nens petits a la falda s'asseuen al costat de la finestra i els fan mirar a fora. Les faldes de les dones, amples, lliques, amb la roba tibant, tan a la vora el ventre, sempre m'han semblat un lloc meravellós. Em trobo molt més bé. Deu haver estat el passeig fins aquí, i aquest aire tan carregat de sal. Deu arribar un tren, ara. No sé si tindrè força per pujar les escales que hi ha fins l'estació. Des d'aquí sembla que sigui enganxada a l'església, sense cap espai al mig. Quan deu xiular un tren, si el mossèn hi diu missa, no se'l deu ni sentir. Aquest cotxe que hi ha, a la carretera, a mitja muntanya, sembla que no es mogui. Deu anar a França. Encara a vegades somnio a fugir amb una dona, lluny: passar por, cansament, fred, dormir en llits estranys... però sempre amb ella. La noia encara hi és. Qui sap si m'entendria, si sabés el que penso”.

La noia guarda les petxines a dintre de la bossa, posa la làmina a dintre la carpeta, lliga les betes, tapa els pots de pintura, tanca la maleta. Li costa d'aixecar-se. Amb els peus tapa amb pedres el forat que ha quedat allà on seia. S'acosta fins ben bé allà on arriba l'aigua i torna a mirar-ho tot.

L'home es posa la jaqueta, guarda el tabac i salta els dos graons que abans ha pujat per seure al mur. Veu que a sobre el poble hi ha uns núvols molt foscos, molt baixos, que avancen ràpidament cap a la platja. S'acosta als amarradors buits i torna a mirar l'aigua.

“Tota l'estona, encara no havia vist cap gavina. Xiscla: qui sap què deu tenir. És estrany, les gavines no van quasi mai soles: Començaré a anar-me'n. Veig que també marxa. Fa una mica de fred: d'aquí molt poc es farà fosc”.

